

395. Torony, Nagyrét

(Vas megye) U, Ró, Kö

2006. október 10-én terepbejárást végeztünk a község K-i határában tervezett lakópark területén, a 89. sz. főút és a toronyi malomárok által határolt részen (Hrsz.: 0127/1, 0127/3–5, 0127/7–8, 0129, 0130, 0134). A lelőhely a tervezett lakópark K-i felét érinti leginkább. Nagy kiterjedésű neolit telep nyomait sikerült lokalizálnunk, amelynek a két harmad része a már a kilencvenes évek óta folyamatosan kiépülő séi új lakótelep alatt fekszik. Az egész telep kiterjedése É–D-i irányban 400, K–Ny-i irányban 350 m. A lelőhelyen gyűjtöttünk még római kori és középkori kerámiát is. A lelőhely igen intenzív. A szántás eredményeképp szép nagy darab neolit (DVK) cserepeket tudtunk gyűjteni. A felszínen látszóttak egyes szétszántott objektumok betöltései is.

Munkatársak: Vámos Gábor, Csalár Imre, Sárközi Zsuzsanna.

ILON GÁBOR

396. Tóalmás, Dél-6 MOL fúráspon

(Pest megye) Á, Kk

A Bibicfészeki-patakág DNy-i partját kísérő dombháton elterülő Szentmártonkóta 5. lelőhely (őskori, szarmata, Árpád- és késő középkori település, utóbbi a Szenttamáskóta falu) ÉNy-i részén 120×120 m-es területet foglal el a MOL fúráspon. Területéből csak az altalajba is mélyedő részleteken végeztünk megelőző feltárást 2006 májusában. A 9 kisebb-nagyobb, összesen 170 m² felületen 5 árok-részletet tártunk fel, igen kevés leletanyaggal. Az ÉNy–DK-i irányú 2. sz. árok Árpád-kori. Egy széles, humuszos betöltésű, ÉNy–DK-i irányú, tagolt ároknak 3 részletét figyeltük meg, bontottuk ki, az előkerült oldaltöredék (és állatcsontok) alapján a késő középkori faluhoz tartozik. Nem volt lelet a Ny–K-i irányú, 3. sz. árok-részletben.

A leletek a ceglédi Kossuth Múzeumba kerültek.

Munkatárs: Gera Ágnes technikus.

DINNYÉS ISTVÁN

397. Tököl, MOL-1. sz. lelőhely

(Pest megye) B, I

2006. március 14. és április 12. között megelőző feltárást végeztünk a Százhalombatta–Tiszaújváros MOL távvezeték nyomvonalát érintett lelőhelyen. A feltárt 485 m²-nyi területen összesen 15, szórta elhelyezkedő objektum, árok és sekély gödrök kerültek elő, amelyek közül 6 bronzkori, 9 pedig ismeretlen korú. A leletanyag minimális.

Munkatársak: Hornok Péter, Varga Sándor régészek, Gyergyádes Tibor, Barta Gábor technikusok.

GALLINA ZSOLT

398. Törökbálint, Égett-völgy

(Pest megye) R

2006. március 27. és április 18. között próbafeltárást végeztünk a lelőhelyen. A geodéták által előre kiser-

kesztett, 20 méterenkénti gépi 4 ha-os kutatási területnek kevesebb, mint 10%-át tudtuk átvizsgálni, az É-i és a K-i részekben a humusz vastagsága miatt nem lehetett elvégezni a feltárást. Az átvizsgált területen 12 régészeti objektumot tártunk fel és dokumentáltunk. Ezek részben árokjellegű objektumok, részben különféle rendeltetésű gödrök. Koruk – az előkerült leletanyag alapján – középső rézkor vége–késő rézkor eleje (Kr. e. 3800–3500). Az objektumokból a bontás során az úgynevezett protoboleráz időszak leletei kerültek elő. Ez az időszak a kutatás számára is meglehetősen újdonsággal bír, így a lelőhely teljes feltárása az idősakkal kapcsolatos történelmi ismereteinket jelentősen gyarapíthatja. A korszakra jellemző úgynevezett vezérleletek megtalálhatóak az eddig átvizsgált területek objektumaiban. Ilyen leletnek tekinthetjük az éles hasi törésvonalú tálát, melynek felülete kívül-belül kavicsal felfényezett. A tál oldaltöredékének érdekessége a törésvonalán elhelyezett függőlegesen átfúrt fül. Hasonlóan fontos korhatározó jelleggel bírnak az anyagban a hosszú vízszintes alagútfülek, melyek szintén jelentős mennyiségben fordulnak elő a vizsgált területen. Igen fontos lelet a 10. sz. árokból előkerült fekete alapszínű, mészbetéttel díszített töredék (úgynevezett Furchenstich) kerámia, mely a korszak díszkerámiája. Az ilyen díszítés főleg a kis csészéken található. A leletanyag fontos részét képezik a feltárt állatcsontok. Az objektumok mintegy 2,5 ha-nyi területen helyezkedtek el.

MARÓTI ÉVA – RAJNA ANDRÁS

399. Törökszentmiklós határa

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) R, B, Sza, A, Á, Kk

2006 folyamán megelőző régészeti feltárást végeztünk a település határában a MOL-beruházással érintett területeken.

Décse-ér (5. sz. lh.): A Décse-ér magaspártján húzott hosszú kutatóárokban 8 objektumot (gödröket, árkokat) találtunk. A rendkívül gyér leletanyag alapján talán bronzkoriak(?).

Farkasdomb (1.sz. lh.): A lelőhelyen 38 objektumot tártunk fel. Ezek mindegyike telepjelenség (gödör, ház, árok) volt. Két korszakot tudtunk elkülöníteni. Néhány gödörben jellegtelen őskori cseréptöredékek kerültek elő. A legtöbb objektum a szarmaták korából került elő. A kerámiaanyag alapján a 2–4. századi telepjelenségek közül a 30. sz. objektum érdemel kiemeltet. Ez egy szabályos négyzet alakú, földbe mélyített gödörház volt. Kitöltésében a jellegzetes szürke kerámia mellett néhány terra sigillata utánzat töredéke is előkerült. A ház tengelyében a tetőt tartó ágasfa cölöplyukát is megtaláltuk.

Gázfogadó állomás (6. sz. lh.): A gázfogadó állomás 5220 m²-ét teljes egészében feltártuk. A felületen mindössze öt avar kori (8. sz.) objektum került elő. Négy ház egy csoportban, egy ötödik pedig kissé távolabb egymagában állt. A kevés leletanyag, amely a szabályos

négyszög alakú házakból előkerült, jellegzetes. Közöttük kézzel formált cserépbogrács és sütőharang töredékei is vannak.

Morotva-köz és Hosszú-dűlő (2., 3. sz. lh.): A két lelőhely gyakorlatilag összeért, ezért egy egységként kezeltük őket. A két lelőhelyen összesen 61 objektumot tártunk fel, melyek kivétel nélkül telepjelenségek voltak (gödrök, árkok). A lelőhelyen négy korszak emlékei kerültek elő. Néhány gödör kerámiaanyaga alapján a tiszapolgári kultúrába sorolható, a többség pedig bronzkorinak bizonyult. Szórványosan előkerültek Árpád-kori objektumok (cserépbográcsok töredékeivel), valamint késő középkori (16–17. sz.) töredékek is.

Sándor-tanya (Pityókai gátörház mellett) (4. sz. lh.): A lelőhelyen ez idáig ismeretlen Árpád-kori falu 25 objektumát tártunk fel. Gödrök, árkok, kemencék és házak kerültek elő. Kiemelkedik közülük a 9. és 19. sz. objektum (gödörházak), a 12. sz. objektum (szabadtéri kemence előtérgödörrel), a 21. és 22. objektumok (egy- mászt metsző gödörházak).

MADARAS LÁSZLÓ

400. Töttös, Pacsirta-dűlő

(Baranya megye) V

2006. március 30-án terepbejárást végeztünk a BMMI Culture 2000 pályázatának keretében. A 2005. június 29-i légi felderítés közben észlelt foltok területét jártuk be. A lelőhely kiterjedése kb. 600×130 m. Foltokban vas-kori kerámiát találtunk, köztük grafitos töredékeket is.

Munkatárs: Kovaliczky Gergely.

BERTÓK GÁBOR

401. Tunyogmatolcs határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, N, Á

2006. május–júniusban örökségvédelmi hatástanulmány elkészítéséhez végeztünk terepbejárást a jövődöbéli Szamos–Kraszna közötti víztározó területén a gátak, illetve az anyagnyerők helyén. Összesen 13, Tunyogmatolcs területén három lelőhelyet találtunk. (Lásd a térképet a 218. oldalon!)

A *Balogh-dűlő* területén Árpád-kori, a *Klein-tag* területén őskori és népvándorlás kori, a *Mulató-dűlőben* bronzkori településnyomokat regisztráltunk.

Munkatársak: Nagy Márta és Virág Krisztián régészek, Bakos János és Mester Andrea régésztechnikusok.

ALMÁSSY KATALIN – JAKAB ATTILA – LUKÁCS JÓZSEF

402. Tura, Agyagos mente

(MRT 13. k. 22/44 lh.)

(Pest megye) Szk, LT, Sza, Á

A lelőhely ismert volt az MRT terepbejárásai, valamint a 2004-ben végzett, a MOL Tiszaújváros–Százhalombatta terméktávvezeték építését megelőző terepbejárás óta (MOL 5. lh.). E két alkalommal szarmata és Árpád-kori

kerámia került elő. A megelőző feltárást 2006 júliusában végeztük el, 5 m széles, összesen 696 m²-es területen. Ekkor 21 objektumot találtunk. Többségük Árpád-kori telepjelenség (gödrök, házrészlet, árkok). Egy kemencés ház keletkezése kétséges: valószínűleg szarmata, esetleg szkíta (egyetlen világosszürke korongolt cserép került elő belőle). Egy – valószínűleg kelta – sütőkemence hőszigetelő rétegében néhány kézzel formált és egy szürke jól iszapolt edény töredékeit találtuk.

Munkatárs: Hőnig László régésztechnikus.

KULCSÁR VALÉRIA

403. Tura, MOL 6. sz. lelőhely

(Pest megye) Á

A lelőhelyet az MRT terepbejárásai során 28., 63., 67., 68. lelőhelyszámon regisztrálták. 2004-ben a MOL Tiszaújváros–Százhalombatta terméktávvezeték építését megelőző terepbejárás során Dinnyés István és munkatársai megállapították, hogy azok valójában egységet képeznek. Ekkor Árpád-kori kerámiát találtak a szántásban. A MOL számozásban a 6. illetve 6/a számot kapta (a dűlőút két oldalán elhelyezkedő két, közvetlenül össze nem függő terület, amelyet gyakorlatilag egyként kezeltünk). 2006 nyarán a vezetéképítést megelőző feltárást során 2600 m²-es területet humuszoltunk le, ahol 48 telepobjektumot tártunk fel. Csupán 13 objektumban került elő keltezhető kerámia, a többi objektum kora ismeretlen.

A főként árkokból és gödrökből álló lelőhelyrészlet a csigavonalas és díszítetlen fazéktöredékek, továbbá egy fenékbélyeges fazékfenék alapján az Árpád-korra datálható. A lelőhely nagy részét valószínűleg az erózió és a mélyszántás tette tönkre (a sekély objektumoknak jó esetben a legalját találtuk csak meg).

Munkatárs: Hőnig László régésztechnikus.

KULCSÁR VALÉRIA

404. Tyukod, Bagolyvár

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Kö

2006. november 14-én fémdetektoros keresést végeztünk az 1970–71-ben előkerült tatárjárás kori kincslelet helyének beazonosítására, hitelesítésére. Erre azért volt szükség, mert az akkor készült vázlat/térkép az idők folyamán elkallódott. A másik cél az volt, hogy leletet gyűjtsünk, mert a kincslelet feldolgozása során nyilvánvalóvá vált, hogy a leletanyag nem teljes. A lelőhely azonosításába segítségünkre volt ifjabb Bíró Sándor, aki annak idején – 5 éves korában – megtalálta a szüleivel az első érmeiket.

Az É–D-i irányú, viszonylag keskeny, de hosszú (kb. 800×30 m) parcellán 2–3 évvel ezelőtt tölgyfacsemetéket telepítettek, melyek magassága jelenleg mintegy 30 cm, míg a sorok közti távolság 120 cm. A területen pár nappal kiérkezésünk előtt szárazúzóval végimentek, így ideális volt a kereséshez. A kincslelet előkerülési helyét